

Sänkt skatt bättre än amnesti

Kolumn

Enligt Riksskatteverkets gissning håller svenska medborgare omkring 500 miljarder kronor utanför Sveriges gränser - utan att rapportera innehavet till skattemyndigheten. Detta är en enorm förmögenhetsmassa som ligger i utlandet. Och den växer oavbrutet genom den pågående kapitalflykten ut ur Sverige.

Vårt unikt höga överskott på handelsbalansen motsvaras delvis av en ström av skatteflyende kapital ut ur landet.

Flera länder i en liknande situation som Sverige har valt att ge amnesti eller nåd åt sina skattesmitare genom att erbjuda dem att ta hem de svarta pengarna utan straffpåföljd. Som regel har de inblandade varit tvungna att betala en engångsavgift - ofta mellan 3 och 10 procent på den förmögenhet som rapporteras till skattemyndigheten under amnestiperioden.

Tyskland, Österrike, Italien, Irland och Belgien är några av de länder som har valt att prova detta instrument på senare tid. I början av maj i år annonserade även den franska regeringen en skatteamnesti.

Är det då dags för Sverige att följa trenden? Bör vi sälla oss till skaran av länder som ger skattesyndare nåd och förlåtelse - mot en avgift för att köpa sig fria? För att kunna besvara frågan bör vi först klargöra målet med en skatteamnesti och sedan diskutera om en sådan är det bästa medlet för att nå detta mål.

I dagens öppna ekonomier är syftet med en skatteamnesti helt enkelt att locka tillbaka kapital som flyttat till utlandet. Tanken är att förstärka den inhemska kapitalbildningen och därmed den ekonomiska tillväxten. På sikt ökar den inhemska skattebasen och skatteintäkterna.

Till vinsten för statskassan hör att när väl kapitalet har öppet deklarerats blir det föremål för sedvanlig beskattning. Förutom den omedelbara intäkten från amnestin, kan det då röra sig om betydande skatteintäkter på längre sikt.

Hur effektivt är då skattenåd för att locka hem kapital? Erfarenheterna är blandade. Resultatet mätt som återflödet av svarta pengar beror på hur amnestin utformas. Om den kombineras med en samtidig sänkning av kapitalbeskattningen och om de benådade skattesyndarna förblir anonyma - såväl för skattemyndigheterna som för allmänheten - så har den goda förutsättningarna att bli framgångsrik.

Skulle en skatteamnesti kunna fungera i Sverige? En amnesti vore meningslös om inte huvudorsaken till kapitalflykten avskaffades, nämligen det exceptionellt höga svenska skattetrycket på förmögenheter, räntor, aktieutdelningar och arv i förhållande till omvärlden. Varför ta hem pengarna när de kan växa snabbare utomlands bortom fogdens makt? Vidare måste en amnesti konstrueras som nyligen i Österrike, det vill säga så att identiteten på dem som tar hem pengarna är helt skyddad.

Min bedömning är att en amnesti för skatteflyktingar rimmar illa med svenskt rättsmedvetande. Den skulle inte få det nödvändiga politiska stödet. Kanske passar skattenåd ett katolskt synsätt bättre än ett protestantiskt - att döma av att åtgärden är populär i främst katolska länder i Europa. Amnesti för skattesynder leder lätt tanken för oss nordbor till forna tiders avlatshandel - där den penningstarke kunde köpa syndernas förlåtelse.

Det finns ett bättre medel för att nå målet för en amnesti, nämligen att snabbt och rejält sänka de svenska skatterna på förmögenheter, arv och avkastning på sparande ned till samma nivå som i Europa. Med en gång skulle utflödet av kapital bli mindre lönsamt samtidigt som det blir mer lockande för svenskar att föra tillbaka sparmedel till Sverige. Det kapital som skulle komma hem vore dessutom främst vita pengar - medel som förts ut ur Sverige helt legalt en gång i tiden eller som förtjänats utomlands.

Det kan röra sig om familjer som sålt sina företag och flyttat utomlands, om utlandssvenskar som arbetat större delen av sitt liv utanför Sverige, om idrottsstjärnor och även vanliga pensionärer som slagit sig ned på någon solkust med sina besparingar.

Skulle inte orättvisorna öka med lägre skatter på kapital? De traditionella invändningarna mot att sänka skatten på förmögenheter - på de rika - gäller knappast i ett samhälle med öppna gränser. Här kan nämligen de rika med lätthet undvika skatt genom att spara utomlands. Vi behöver en bättre inhemska kapitalbildning för att vår levnadsstandard skall öka. Det gynnar oss alla om vi får ett skattesystem som är neutralt mellan investeringar i Sverige och i utlandet.

Nyligen har Systembolagets chef insett att lägre svenska spritskatter skulle begränsa inflödet av billigare sprit från utlandet. Kanske kan även finansministern lära sig att flödet över gränserna - såväl av sprit som kapital - styrs av samma krafter, nämligen stora skillnader i beskattning mellan Sverige och omvärlden?

Om inte det svenska skattetrycket på förmögenheter sänks i dag i förhållande till utlandet, ökar risken att finansministern i morgon kommer att se sig tvingad att tillgripa skatteamnesti för att locka tillbaka det kapital som är på flykt. Det vore ett framtida politiskt bakslag som enkelt kan undvikas genom en ordentlig kapitalskattereform nu.